

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ
од продолжението на Триесет и седмата седница на Собранието на Република
Македонија, одржана на 16 октомври 2003 година

Седницата се одржа во салата за седници на Собранието на Република Македонија, со почеток во 10,15 часот.

Седницата ја отвори и со неа претседаваше господинот Никола Поповски, претседател на Собранието.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Продолжуваме со работа по Триесет и седмата седница на Собранието на Република Македонија.

Пратениците Трифун Костовски, Зоран Шапуриш, Ванчо Стаменков, Љубе Бошковски, Петар Наумовски, Орданчо Тасев, Љупчо Георгиевски и Никола Груевски, ме известија дека од оправдани причини не се во можност да присуствуваат на седницата.

Продолжуваме со последната, односно третата точка од дневниот ред - Предлог за донесување на закон за ратификација на Договорот меѓу Владата на Македонија и Владата на САД кој се однесува на предавањето на лица на Меѓународниот кривичен суд, со Предлог на закон.

Предлогот за донесување на законот, со Предлогот на закон и извештаите на работните тела на Собранието ви се доставени.

Отворам претрес по Предлогот за донесување на законот.

Молам, кој бара збор?

Има збор заменикот министер за надворешни работи господинот Фуад Хасановиќ.

ФУАД ХАСАНОВИЌ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници, дами и господа,

Најнапред сакам да се извинам во името на министерот за надворешни работи, госпоѓата Митрева која во моментот се наоѓа како член на Делегацијата на официјална посета на Руската Федерација, а која однапред е закажана.

На почетокот дозволете ми кратко да се осврнам за меѓународно политичките состојби во моментот кога Република Македонија го потпиша овој договор. Комплексноста на меѓународната состојба оптоварена со настаните на Блискиот Исток, а особено чувствителноста на состојбите во регионот не повиде на Самитот на НАТО во Прага, да ги поддржиме заложбите за борба против тероризмот и спречувањето на пролиперацијата на оружје за масовно уништување и да земеме активно учество во меѓународната коалиција за борба против овие закани. Треба да се забележи дека во еден многу краток период по одржувањето на парламентарните избори САД демонстрираа принципиелна поддршка на Република Македонија во остварувањето на зацртаните приоритети: стабилизирање на состојбите во земјата, борбата против корупцијата и организираниот криминал, зголемувањето на финансиската поддршка, како на билатерален план, така и преку своето влијание на меѓународните финансиски институции.

Оваа поддршка на најтранспарентен начин беше демонстрирана со брзата покана од страна на државниот секретар на САД Колин Пауел за остварување на работна посета на министерот за надворешни работи госпоѓата Митрева на САД. При оваа посета, на најдобар можен начин се потврди високиот степен на меѓусебната доверба и развивањето на вистинското стратегиско партнерство меѓу двете земји.

Во едно такво меѓународно политичко опкружување при донесување на одлуката за потпишување на Договорот за иземање на граѓаните на САД од јурисдикцијата на Меѓународниот кривичен суд, впрочем како и секоја држава која е соочена со донесување на клучни одлуки, се определивме главен фактор при одлучувањето да биде заштитата и исполнувањето на националните интереси на Република Македонија. Пред се, се раководевме од есенцијалниот приоритет да обезбедиме долгорочна стабилност и безбедност на земјата, а со тоа и услови за иден

економски просперитет на граѓаните на Република Македонија, како основен предуслов за остварување на примарната стратегиска цел за зачленување на Република Македонија во евроатлантските структури.

Она што е многу значајно и што мора да се потенцира е фактот дека притоа го имавме предвид консензусот на сите политички фактори во државата за реализација на оваа стратегиска цел. Ваквата определба на Република Македонија веднаш беше валоризирана и со чинот на потпишувањето на Јадранската Повелба за партнерството меѓу САД, Република Македонија, Албанија и Хрватска со претходно потврдени принципи на примерот на балтичките држави во нивното зачленување во НАТО. Со Повелбата САД всушност, јасно ја декларираат својата поддршка и покровителство за зачленување на Република Македонија и на другите членки во Повелбата на алијансата. Практичната имплементација на партнерството со САД се доживеа со учеството на македонските воени претставници во мисиите во Авганистан и Ирак, со што оваа стратегиска соработка доби елемент на сојузништво меѓу двете земји. За прв пат по осамостојувањето потпишавме прв правен документ со САД со употреба на името Македонија. Морам да ве потсетам дека за разлика од претходниот период овој пат директно на рамноправно ниво во период од една година потпишавме документи од посебно значење со САД со употреба на името Македонија.

Понатаму, на планот на билатералната и мултилатералната соработка САД го реafirмираа зајакнувањето на традиционалното пријателство и партнерски односи меѓу двете земји со посебен акцент на искористување на програмите на воена помош од САД, како и практична реализација на декларираниот интерес за нивно поголемо и перманентно присуство на македонскиот пазар. Ова не го нарушува стратегиското партнерство со Европската Унија и нашиот стабилен пат кон евроинтеграција. Впрочем, тоа го потврдува и посетата на претседателот на Европскиот Парламент господинот Пат Кокс и пораките што во таа прилика ги соопшти.

Дами игоспода, дозволете ми уште еднаш да потсетам дека членот 98 на Римскиот статут не исклучува потпишување на посебни билатерални договори на

земјите членки за иземање од јурисдикција на Меѓународниот кривичен суд што своја илустрација има во фактот дека веќе 50-тина земји имаат потпишано слични договори со САД, меѓу кои и многу членки на Римскиот статут.

Исто така, сакам да го свртам вашето внимание на последниот параграф од текстот на преамбулата на договорот во кој се потврдува дека ништо во овој договор не обезбедува неказливост во поглед на делата геноцид, кривични дела против човечното и воени злосторства. На крајот, би сакал да подлвечам дека како заштита на националните интереси и заштита на интересите на граѓаните на Република Македонија мора да се поведеме од реалноста во меѓународните односи со изнаоѓање на прагматични начини во ефективна реализација на стратегиските определби на државата. Благодарам.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Продолжуваме со расправа.

По редот на пријавените има збор госпоѓата Каролина Ристова.

КАРОЛИНА РИСТОВА:

Почитуван господине претседател на Собранието, почитувани заменици министри, почитувани колеги и колешки пратеници,

Пратеничката група на СДСМ ќе гласа за законот за ратификација на Договорот меѓу Република Македонија и САД за предавање на лица на Меѓународниот кривичен суд. Во нашата јавност се јавија одредени контраверзии во врска со овој закон, односно ратификација, особено во врска за тоа како ратификацијата ќе се одрази на нашите односи со ЕУ и како во врска со нејзината легалност.

Според нас, овој договор не значи напуштање на генералната политика на ЕУ кон Меѓународниот кривичен суд. Република Македонија го потпиша и ратификува Статутот на Меѓународниот кривичен суд. Ние и како држава и како нација го поддржуваме овој најнов развој на меѓународното хуманитарно право токму поучени

од искуството и страдањата низ историјата на таканаречената стара Европа, за која пред извесно време зборуваше пред нас и претседателот на Европскиот Парламент, господинот Пат Кокс од која што историја и на таа стара Европа сме дел и ние како граѓани и како држава.

Впрочем, и во најновиот конфликт од 2001 година Македонија избра модел на национално помирување кој не ги амнестира сторителите на воени злосторства и злосторства против човештвото. Единствената разлика која ја имаме со ЕУ, а пред извесно време во оваа смисла добивме и писмо од многу почитуваната меѓународна организација за заштита на човековите права Амнести интернејшенел е разликата во врска со толкувањето на членот 98 од Римскиот статут, кој што според нас дозволува вклучување на вакви билатерални договори и во оваа смисла се согласуваме со ставот на Владата.

Ние сметаме дека ваквиот став е правно издржан, тргувајќи од вообичаените ачини и средства за толкување на договорите во вакви ситуации, кои што не укажуваат на спротивно толкување, а особено, тука мислиме на подготвителните материјали на меѓународната конференција која го подготви Римскиот статут, со кој што беше создадена правната основа за воспоставување на Меѓународниот кривичен суд.

И покрај ова, вистина е дека Република Македонија, односно овој Парламент и не би го направил овој договор, односно евентуалното негово ратификување да не беа во прашање САД кои што покрај ЕУ се нашите најзначајни надворешно политички партнери и фактор на нашата стабилност и демократски развој.

Партнерството и со ЕУ и со САД не се меѓусебно исклучиви. Не само во однос на нивната политика во однос на нашата држава, туку и во однос на нивното глобално одделување, без оглед дали се работи за прашањата на мирот, економскиот развој во светот, развојот на човековите права или пак транзицијата кон демократијата.

Политиката на развојот на човековите права и развивањето на механизмите на нивна ефикасна заштита на светско ниво е амбиција и аспирација, како на ЕУ така и на САД.

Од тука, кога ќе се јават извесни разлики меѓу ЕУ и САД тоа не значи дека ние треба да биреме меѓу два радикални различни света, иако зборот бирање самиот во овој контекст би бил, односно неговата употреба би била радикална, туку треба да се раководиме од она што претставува наш интерес во конкретниот политички контекст.

Во случајот, за нас станува збор за избор меѓу две правни филозофии во развојот на меѓународното хуманитарно право, односно кон Меѓународниот кривичен суд, како најнов момент во тој развој.

Државите членки на ЕУ, без оглед на низата дилеми во однос на одредени правни аспекти на судот кои што објективно постојат се спремни да го поддржат безрезервно судот и да ги решаваат тие дилеми во од. Но има и држави, а тука се САД на чело кои инсистираат најпрво тие дилеми да бидат разрешени, за да ја дадат потоа својата поддршка на судот. Ние го поддржуваме првиот став, односно ставот на ЕУ, но правиме отстапки и тоа правно легитимна отстапка на втората позиција.

Воспоставувањето на Меѓународниот кривичен суд е голема работа за човештвото. Санкционирањето на големата патологија, која што се манифестира во воените и граѓанските конфликти најпосле добива свој ефикасен механизам на заштита. Во името на хуманоста многу држави со ратификацијата покажаа спремност да релативизираат многу аспекти од својот суверенитет. Но тоа не значи дека Меѓународниот кривичен суд како најнов развој на меѓународното хуманитарно право, не е обременето со многу правни дилеми за кои што сеуште се дискутира и толкува не само од страна на државите, туку од страна на експертите и теоретичарите на меѓународното право.

Дека постојат такви дилеми покажуваат и бројните толкувачки декларации и резервации ставени на Римскиот статут од голем број на држави, вклучително и држави членки на ЕУ.

Како нова територија во меѓународното хуманитарно право кај САД и кај други држави се јавуваат сомневања како ќе се дефинираат и толкуваат одредени кривични дела кои што се исклучени во статутот, а за кои досега нема ниту меѓународно судско толкување, ниту судска пракса. Се јавуваат дилеми околу позицијата на обвинителот односно неговата одговорност, дилеми околу неговиот имунитет и имунитетот на судот од предизвиците на евентуалната политизација на обвиненијата и судските процеси и колку судот има механизми за превенција на ваквите деформации и конечно се јавуваат дилеми, последица на различните правни култури и традиции. Конкретно за правната култура на САД и нејзините граѓани речиси е непоимливо на нивните државјани да им се суди без правото на судење со порота, исто како и нас пратениците односно пратениците на македонскиот Парламент и на наишите граѓани би ни било крајно невообичаено и неприфатливо да ни судат пороти од 9 до 12 лаици во правото, наместо професионални правници.

Во рамките на постоењето на ваквите дилеми членот 98 е елегантно решение со кое на државите кои ги имаат ваквите дилеми им дава време да се уверат дали ивните дилеми имаат или немаат основа да влијаат како тие да се разрешат и конечно сето тоа да го прават без да го опструираат развојот и функционирањето на судот, а веруваме дека на сите нас ни е јасно дека САД можат тоа да го направат.

Уште една придобивка на ваквото толкување на членот 98, особено во однос на САД е тоа што овозможува на многу држави корисници на воена помош на САД, а за некои во светот таа е во троцифрени милионски суми да не бидат доведувани да бираат меѓу судот и таквата значителна помош од САД. Туку и на тој начин со овој член од статутот се овозможува што поголем број на држави да го ратификуваат Римскиот статут и да се постигне крајната цел, а тоа е поддршка на Меѓународниот кривичен суд.

И на крајот да расчистиме една дезинформација која што се шири во нашата јавност. Овој договор не значи дека американските државјани нема да се соочат со правдата, па дури и со меѓународната правда. Она што предвидува овој договор е

дека лицата државјани на САД кои што се присутни на територијата на Република Македонија нема без изразена согласност на Владата на САД да бидат предадени а Меѓународниот кривичен суд, или предадени на други држави заради нивно предавање на Меѓународниот кривичен суд, ниту пак кога ќе се врши екстрадиција на нивни државјани на трета држава, Македонија нема да даде согласност во дозволувањето на таквата екстрадиција таа трета држава да ги предаде државјаните на САД на Меѓународниот кривичен суд.

Тоа значи дека со други зборови, ваквите лица, ваквите државјани на САД ќе се соочат со правдата на судовите во Република Македонија, судовите на САД, па дури паравно ако Владата на САД даде согласност можно е и нивно предавање на Меѓународниот кривичен суд.

Треба да се има на ум дека САД не се држава која што имаат лошо досие во расчистувањето на прашањата на индивидуалната одговорност на припадниците на своите вооружени сили и воопшто на своите државјани, кои што се огрешиле од правилата на меѓународното хуманитарно право.

Почитувани пратеници, врз основа на овие аргументи ние сметаме дека со ваквиот билатерален договор, не ја доведува поддршката на Република Македонија на Меѓународниот кривичен суд, а ги доближува САД до неговото прифаќање во идно време. Ние веруваме дека ЕУ има разбирање за овие наши аргументи и во правна и во политичка смисла. Впрочем, како што повторно ќе го спомнам претседателот на Европскиот Парламент Пат Кокс кој истакна дека нашите односи со Европската Унија не се засновуваат на едно единствено прашање.

Исто така Европската Унија, нејзините држави членки треба да имаат разбирање за ова прашање од нашите односи со САД, како што ние како Република Македонија имаме разбирање и толеранција за нивниот став кон спорот со името меѓу нас и една држава членка на ЕУ. Потпишувањето на договорот од името на Македонија без додавките бивша југословенска република, која по својата правна

форма во која што е потпишан, ќе влезе за прв пат во правниот систем на САД без овие додавки, за нас и не е така мала дипломатска работа и успех.

Во секој случај, сакам уште еднаш да истакнам дека никој не треба да се сомнева во нашата посветеност на Меѓународниот кривичен суд и развојот на меѓународното хуманитарно право и во оваа смисла ние ќе се однесуваме како потомци на генерациите европјани кои што настрадаа во војните на европскиот континент и чие што сеќавање, сеќавањето на нивните жртви е наша најголема и најсвета обврска. Благодарам.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Има збор господинот Слободан Чашуле.

СЛОБОДАН ЧАШУЛЕ:

Почитуван господине претседателе, почитувани колеги,

Најнапред дозволете ми да го искажам своето задоволство, тоа што ценетиот заменик министер за надворешни работи зеде активно учество во расправата на Комисијата и што овие како ставови на државата, изнесе ставови кои на таа седница учествувајќи во размислата за тоа дали Македонија се наоѓа пред стратешки избор ги искажа и опозицијата, т.е. пратениците на ВМРО-ДПМНЕ.

Исто така ме радува што во тоновите на дискусијата на ценетата колека Каролина Ристова слушаме едногласие за кое од почетокот на овој Парламент, кога се во прашање стратешките работи на државата се залагаме.

Од таму, сакам да кажам дека ние како пратеничка група, т.е. да повторам уште еднаш е ја поддржиме Ратификацијата на овој извонредно значаен документ. Повторно ќе застанеме со позицијата, но не како поддршка, бидејќи ќе си ги задржиме сите резерви, сите критички забелешки на власта, туку на државата и на нејзините интереси, заради тоа што тоа е оној вистински извор, за кое ако се сеќавате тука од оваа трибина говореше и Пат Кокс.

Погрешното менанцирање со оваа извонредно значајна работа во историјата на нашата држава и докомплетирањето на нејзиниот суверенитет кој е постојано загрозуван и од нашата калпавост не доведе до тоа да се најдеме во ситуација во јавноста да лебди размислата дека денешното гласање и потпишување на самиот договор за иземање е македонско определување за американците, против Европа, или ако не се потпише и не се ратификува за Европа и против САД. Оваа дилема е лажна и е последица на еден долгорочен процес во кој ние постојано во отсуство на нудење на вредности се фаќаме за круцијални прашања од стратешката позиција на нашата држава и во партиската битка за власт ги деградираме, ги профанираме и ги сведуваме до стапица од која потоа се трудиме да излеземе, затоа што ќе ги согледаме далекосежните последици. Ние се определивме за нас примарен интерес е правото на нашите граѓани на слободен живот, значи држава со изграден демократски, политички систем сместен во општество на слободни граѓани, но за да биде тоа така возможно ни е потребно политичка стабилност, која е наша примарна обврска кон граѓаните. Овие две работи гарантираат економски просперитет и темелната идеја на демократијата а тоа е правото на секој граѓанин да трага по својата среќа.

037 - 01

02/1.- NN/OM

SLOBODAN ^A[ULE: (Prodol`enie)

Меѓутоа овие работи се невозможни ако не сме во состојба и ние и регионот, и пошироката заедница да изградиме solidaren sistem za bezbednost. Најважната примарна определба е ова да го соѕдадеме. Не зарди тоа што тоа се совпаѓа со квалитетот на на одлуки и закони што треба да ги донесеме да не внесат во Унијата, туку бидејќи тоа е најважната обврска кон граѓаните вајна цел, а приоритет во нејзиното остварување е Република Македонија да влезе во Европската унија.

Меѓутоа сето ова е пуштање на една клучна работа, а тоа е најважната безбедност, безбедноста во најопшто опкружување, безбедноста на Балканот и безбедноста во Европа.

Ovoj prioritet koj treba da ni ovozmo`i i strate{kata cel da imame prosperitetna i bogata dr`ava mo`eme da go ostvarime samo so naglaseno partnerstvo i vleguvawe vo Severnoatlanskiot dogovor vo NATO. Vo NATO ako sedneme sega da gi vagame mo`nostite koi se davaat na na{ata dr`ava, Unija i NATO }e vidime Unijata kako ekonomski dogovor na koj se nadograduva politi~ka zaednica bara stabilna ekonomija. Nie ne mo`eme da izgradime stabilna ekonomija i da u~estvuvame vo trkata so razvienite evropski dr`avi ako ovde ne obezbedime bezbednost. Taa bezbednost }e ja obezbedime vleguvajki vo NATO.

Ako go gledame sega rasporedot na zada~ite {to nie samite gi prifativme vo interes na na{ite gra{ani i zaradi asocirawe vo ovie dve krupni me|unarodni organizacii od vitalno zna~ewe za nas }e vidite deka vleguvaweto vo NATO }e bide i pobrzo i poizgledno, barem ako se sudi spored Jadranskata povelba na{ite zalo`bi, na{ite perfomansi i zalo`bata na na{iot najva`en, vo ovoj moment voeno politi~ki sojuznik, SAD za na{e integrirawe vo Severoatlanskata alijansa.

Spored toa ako ni se pred o~i interesite na Republika Makedonija i ako sme re{eni niv da gi promovirame, a ne da pravime la`en izbor me|u sojuznici nie sega }e ja ratifikuvame ova spogodba za da ja dobieme neophodnata podr{kna na SAD da staneme ~lenka na NATO do 2006 godina, a patot do Unijata koj doprva po~nuva so poslednata ratifikacija na Spogodbata za stabilizacija i asocijacija, {to e vo tek }e trae najmalku 4 godini so periodi~na proverka i so u{te eden period koj na proverkata }e se opredeli, no temelen uslov na toj na{ trasiran pat }e bide kolku brzo }e uspeeme da gi harmonizirame na{ite zakoni, no najva`no od se e da izgradime ekonomija koja mo`e da konkurira vo toj nov sovremen ekonomski ambient. Spored toa svatete go ova kako realisti~no gledawe. Izglednosta za vleguvaweto vo Evropa e determinirano od na{ata volja, a osobeno od na{ite perfomansi, no }e trae podolgo. Izglednosta za vleguvawe vo NATO, koja e isto taka determinirana so na{ite perfomansi }e se slu~i porano. Spored toa, vo momentot koga }e vleguvame vo Unijata nie }e bideme ~lenka na NATO, a vo NATO ve}e kako posleden dogovor me|u negovite ~lenovi stoi po~ituvaweto na doma{noto zakonodavstvo, stoi faktot deka vojnicate , stanuva zbor pove}e ili pomalku za toa da se najdat vo prestop vo odnos na zakonite na dr`avata vo koja se zateknale i im sudi mati~nata dr`ava. Zna~i }e se amortizira ova ne{e opredeluvawe za edna ili za druga pravna filozofija pridr`uvajki se kon principite

so samoto vleguvawe vo NATO i EU. Zatoa nie ovde ne glasame nitu za ednite nitu za drugite tuku glasame za nas.

Pogre{ noto menaxirawe ne donese vo vakva situacija da morame site zaedno da polimizirame so pe~atot koj javajki na eden bran, ne site, no eden određen negov segment se obiduva da gradi edna pozicija koja nas ni e tu|a i od ova {to go ~uv deneska, tu|a i na barem onie lu|e od vlasta i od pozicijata {to zboruva. No po na{a tradicija nie po ova pra{awe povtorno dr`ejki se za tie krupni strate{ki pozicii propu{tivme nekolku mnogu va`ni raboti, kako {to e do kraj da ispregovarame so SAD da ja napravat otstapkata na koja se obvrzaa u{te vo vremeto kog anaolajki ja formulata deka ni davaat priznavawe ... vo eden den kog apo nivna procenka }e dojdeme do toa nivo }e go izvedat toa i }e ne priznaat preku akti kako Republika Makedonija .

Jas sum ubeden deka ako se gleda teritorijata na nivnata politika }e se vidi deka toa .. ima mesto vo sebe sega koga go dobli`uvame na{eto sojuzni{tvo do ova nivo da otstapuvame eden ~ekor od na{ite principi za da napravime dva, potoa mo`ea ako bevme dovolno uporni pregovara~i da bideme priznaeni vo ovoj dokument od SAD kako Republika Makedonija , dotolku pove}e {to i vo me|unarodnit eodnosi i voop{to vo ambientot vo kojs eto ova se slu~uva se pove}e i pove}e postoi zamor so tvrdokornoto, uporno i iracionalno insistirawe na Grcija da pravi spor za nea, za nas nema spor, nie sme Republika Makedonija i taa rabota e vo glavite na site ovde prisutni ras~istena, melutoa postoi vo Me|unarodnata zaednica ve}e spremnost ova pra{awe da se eliminira. Je ostane da lebdi nad ovaa na{a ratifikacija faktot {to mo`evme i ovoj polu~ekor da go napravime ako ume{no se odnesuvavme vo ovoj izvonedno zna~aen strate{ki proces. Ne smee da ni se povtoruva daimame gre{ki vo tajming, da ne postoi dogovor , da ne postoi zaedni~ki izgraden nacionalen stav. Zatoa ni se slu~uva na dneven red da ni se nao|a ratifikacija na dva dena pred Foks da zboruva ovde za izvod. I toga{ mo`e{e cenetiot zamenik, koj iznese validni argumenti da dojde na taa sednica, no umno be{e {toja odlo`ivme za da poka`eme deka eve patem vo ovie 13 godini podnau~uvame da bideme dr`ava, pa }e gi pravime rabotite kako {to treba da se napravat.

Prateni~kata grupa na VMRO-DPMNE go podr`uva i }e go ratifikuva ovoj Dogovor, zatoa {to vo svesta i pred o~ite na na{ite klupi se interesite na na{ite gra|ani, a tie kone~no zaslu~uvaat da `iveat slobodno, da bidat prosperitetni i toj nivni prosperitet da bide zagwarantiran, da bide zagwarantiran od

na{ata dr`ava. Na{ata dr`ava da proizveduva bezbednost, taa bezbednost da bide temel na regionalnata bezbednost, toa da bide na{iot vlez vo Evropa - kako dava~ na bezbednost i dava~ na vrednosti, a ne kako korisnik.

NIKOLA POPOVSKI:

Ima zbor gospodinot Kenan Hasipi.

KENAN HASIPI:

Po~ituvan gospodin pretsedatele, dami i gospoda pratenici,

Deneska Sobranieto na Republika Makedonija se nao|a pred delikatna zada~a da go ratifikuva Dogovorot me|u Vladata na Republika Makedonija i Vladata na SAD koj se odnesuva na predavaweto na lica na Me|unarodniot krivi~en sud.

Na samiot po~etok sakam da ja istaknam mojata odlu~nost vo podr{ka na ovoj Dogovor, koj vo su{tina podrazbira isklu~uvawe na amerikanskite gra|ani od jurisdikcijata na Me|unarodniot krivi~en sud. Dozvolete mi vo kratki crti da gi elaboriram pri~inite poradi koi jas li~no i Demokratskata partija na turcite }e ja podr`at ratifikacijata na ovoj Dogovor.

Prvo, na samiot po~etok sakam da istaknam deka konstituiraweto na Me|unarodniot krivi~en sud kako nezavisen organ nadele`en da im sudi na licata obvineti za zlostorstva protiv ~ove~{tvoto, genocit i voeni zlostorstva proizleze od neophodnosta storitelite na zlostorstvata protiv ~ove~{tvoto, genocit i voenite zlostornici da se najdat pred liceto na pravdata dotolku pove}e {to poslednata decenija ne samo na Balkanot, tuku i na mnogu drugi regioni bevme svedoci na zlo~ini protiv ~ove~{tvoto i drugi zlostorstva od nevideni razmeri pred koi se zgrozuva{e celiot slobodoqubiv svet.

Vpo~em, sudskite procesi od ovoj tip ne samo {to vo mnogu regioni pozitivno vlijae{e na stivnuvaweto na voenite dejstvija, tuku na potencialnite zlostornici be{e seriozna poraka deka nema da ja izbegnat rakata na pravdata.

Vtoro, dlaboko respektirajki ja potrebata od izveduvawe pred liceto na pravdata pred onie koi vr{at genocit i krivi~ni dela protiv ~ove~{tvoto i voeni zlostorstva Republika Makedonija ne samo {to go potpi{a Rimskiot statut so koj se formira Me|unarodniot krivi~en sud, tuku istiot go ratifikuva{e

na 6 mart 2002 godina. So toa najneposredno se obvrza da se pridruva na odredbite na Dogovorot koi nemaat za cel da go suspendiraat, tuku da go nadopolnat nacionalnoto krivi~no zakonodavstvo.

Treto, vo Dogovorot Vladata na SAD se obvrzuva da vodi istragi i da gi goni storitelite na krivi~ni dela od nadle`nost na Me|unarodniot krivi~en sud i dosledno da se pridruva na obvrskite od brojnite konvencii ratifikuvani od strana na SAD.

Ottuka sosema e logi~no deka Dogovorot ima namera da spre~i nadle`nost na Me|unarodniot krivi~en sud koga se vo pra{awe politi~ki motivirani procesi vrz dr`avjani na SAD, dotolku pove}e {to nivnoto voeno prisustvo vo mnogu regioni vo svetot se potencijalna opasnost za inicirawe na vakvi politi~ki motivirani istragi protiv nivnite dr`avjani.

^etvrto, SAD soglasno ~len 124 od Rimskiot statut go zadr`uvaat pravoto da stavat rezerva i vo odredeni slu~ai da se izzemat od jurizdikcijata na Me|unarodniot krivi~en sud.

Republika Makedonija vo Dogovorot ne samo {to se obvrzuva da go respektira ova pravo na SAD, tuku preku neprimenuvawe na principot na reciprocitet najneposredno se pridruva na odredbite na Rimskito statut. So drugi zborovi ne mo`e da stane ni zbor za povreda na principite i pravilata na ovoj Statut.

Petto, imajki gi predvid preporakite na Sovetot na Evropa vo vrska so izzemaweto na gra|anite na SAD od jurizdikcijata na Me|unarodniot krivi~en sud Republika Makedonija vo momentot ne samo {to ne e ~lenka na EU, tuku ne e ni vo krugot na zemji za skoro ~lenuvawe vo Evropskata unija, {to samo po sebe ne implicira strikno pridruvawe kon navedenite stavovi i preporaki.

Od druga strana davaweto mo`nost bilo koja od stranite da mo`e da go raskine Dogovorot i javno iska`aniot stav deka vo momentot koga }e bideme nominirani za kandidati za ~lenstvo vo EU }e postoi mo`nost da se raskine Dogovorot koj se odnesuva na predavaweto na lica na Me|unarodniot krivi~en sud, kako mo`nost e predvidena i vo Dogovorot, {to uka`uva ne samo na principielniot stav na Republika Makedonija kon principite i odredbite na vakvite ratifikuvani dogovori, tuku i na principielniot odnos kon SAD kako strate{ki partner i promotor na na{ata strate{ka opredelba za integracija vo evroatlanskite strukturi. Suvereno e pravoto na Republika Makedonija da gi {titi svoite nacionalni interesi, se razbira respektirajki gi principite na me|unarodnoto humanitarno pravo.

Imajki ja predvid ulogata na SAD vo mirovnite procesi na Balkanot i po{iroko strate{koto partnerstvo so Republika Makedonija vo ulogata {to ja imaat SAD vo integriraweto na Republika Makedonija vo evroatlanskite bezbednosni strukturi sosema e deplasirana tezata deka vakviot odnos na Republika Makedonija e seriozna pre~ka na patot za ~lenstvo vo Evropskat aunija. Dotolku pove}e {to nacionalnite interesi na Republika Makedonija nalagaat vakov pristap.

Odd druga strana komparativniot priod na odredeni krugovi vo zemjata so zemji koi ne se soo~uvaat so bezbednosni problemi kako Republika Makedonija i ~ii odnosi so Evropskata unija se na povisoko nivo samo po sebe uka`uva na nedovolen analiti~en priod i mo`nite dalekuse`ni poseldici vrz strate{kite interesi na Republika Makedonija .

Ottuka vo celost go podr`uvam predlogot za donesuvawe na ovoj zakon bez nikakvi rezervi, dokolku pove}e {to vakviot priod na Republika Makedonija ne samo {to e vo soglasnost so nejinite strate{ki interesi, tuku ne se kosi so principite i normite na me|unarodnoto humanitarno pravo. Se razbira zadovolstvoto }e be{e u{te pogolemo dokolku vo Dogovorot stoe{e Ustavnoto ime na Republika Makedonija , me|utoa samiot fakt deka vo Dogovorot ne se koristi referencata porane{na Jugoslovenska Republika Makedonija poka`uva deka poleka , no sigurno se sva}a apsurdnosta na upotrebata na ova referenca i spremnosta na SAD aktivno da participira vo razre{uvaweto na ovoj iracionalen problem.

NIKOLA POPOVSKI:

Ima zbor gospodinot Qubisav Ivanovski Yingo.

QUBISAV IVANOV YINGO:

Gospodine pretsedatele, drugarki i drugari, jas sakam porealno i poobjektivno da gledam na ovie problemi, bez navija~ki strasti, bez udvarawe, bez da bidat za{titeni vistinskite interesi na gra|anite na Republika Jugoslavija . Kolku i da se nastojuv aovde da se ka`e deka nie so ratifikacijata na ovoj Dogovor ne se opredeluvame za odredena strana, toa sekoj {to ima o~i i {to gleda i {to ima

razum jasno mu e deka nie vo ovoj slu~aj prakti~no se opredeluvame kon edno carstvo. Prakti~no nie sme staveni pred dilemata na koe carstvo da se privolime. Na onaa evropsko koe {to pretstavuva konglomerat od dr`avi, koe nema edinstvena nadvore{na politika, koe ne raspolaga seu{te so voeni sili koi {to mo`at da obezbedat bezbednost na bilo koja dr`ava. Toa prakti~no se poka`a i vo slu~ajot koga se raspala{e Jugoslavija. Taa Evropa vo golema mera pridonese da se raspadne Jugoslavija poradi toa {to nema{e izgradena zaedni~ka nadvore{na politika i poradi toa raznite zemji gi aktiviraa starite svoi interesi prema poedini republiki vo Makeodnija. Epilogot od toa go znaeme. Go znae toa i Evropa, pa deneska nastojuva preku razni formi, pa i preku onoj statut {to go predlaga da izgradi edna svoja nadvore{na politika i da izgradi voeni sili paralelno so sega{niot NATO koj prakti~no }e dejstvuvaa vo poedini regioni ne samo vo Evropa, tuku i po{iroko da gi za{tituva nivnite interesi. Ili treba da se privolime kon ona carstvo {to zna~i SAD, koi posle padot na Berlinskiot yid i posle padot na Var{avskiot pakt prakti~no ostanaa na Svetskata scena kako edinstvena super sila. Edinstvena organizirana super sila na voen plan, koe e nekade ispred Evropa na toj plan, spored neкои procenki se 20 do 30 godini denes pretstavuva najсна`na finansiska ekonomska, tehnolo{ka sila vo svetot.

QUBISAV IVANOV - YINGO: (Prodol`enie)

Denes taka e pozicionirana vo svetot {to prakti~no vo sekoja zemja i nasekade go lansira amerikanskiot na~in na `iveewe i stil i odnesuvawe. Denes sekade vo svetot taka e pozicionirano da gi ostvaruva svoite golemi ekonomski interesi i se dodeka postoe{e opasnost od drugiot blok, Isto~niot blok, Evropa ja potpira{e svojata bezbednost na SAD kako nuklearna i voena sila koja mo`e{e da im ja garantira taa bezbednost. I posle toa Evropa ja slede{e politikata na SAD, a toa se gleda{e i so Zalivskata vojna, so vojnata vo Bosna, vojnata vo Jugoslavija, Avganistan, a isto taka se sozdade edna svetska koalicija za borbata protiv terorizmot. No toa be{e se do onoj moment dodeka ne se sudrija interesite na Evropa i Amerika, a toa be{e Bliskiот istok, Persiskiот zaliv, kade se nao|aat 2/3 od doka`anite svetski rezervi na nafta. Toa be{e slu~ajot so vojnata vo Irak, kade {to Amerika go izbra

kako najznačajno strateško mesto za kontrola na celiot Bliski istok i kade što vedna se sudrija interesite na edna Francija, Germanija i Rusija, koi sakaa od toj golem naften kola da imaat del.

Spored toa, koga donesuvame vakvi odluki ne mora da gledame samo na momentalnata sostojba, tuku morame da gledame na nešto što je dojde mnogu brzo, a veće e sozdaden toj rivalitet i veće se sozdadeni osnovi za sozdavawe na blokovi. Evropa kade što vo centarot je bide Francija, Germanija i nekoi drugi zemji, i SAD so eden ogroman broj zemji i od Balkanot i zemjite koi pripalaat na Varšavskiot pakt i drugi zemji, koi se duri i lenki na Evropa.

Toa što sega zboruvame deka naša bezbednost je ja garantira NATO, so našeto vleguvawe vo NATO, nie morame da kačeme koj e NATO. Ili zapravo toa treba da go kačeme zatoa što toa NATO veće ne funkcionira onaka kako što funkcionira e i postoeće. Toj seušte postoji. Koe NATO utre je bide, zatoa što na videlina e sozdavawe na toj evropski blok koj praktično saka, za da funkcionira uspešno, da ima svoja voena sila.

Međutoa, drugari i drugarki, sudbinata na malite zemji ne e na podolg period da go izberat svojot strateški partner. Vo svetskata politika, vo međunarodnite odnosi vladee silata na mošta, silata vladee. Spored toa, malite zemji kako što e Makedonija ne e vo sostojba da gradi samostojna politika i da nastapuva od praven, moralen, etički aspekt. Taa veće dlaboko e destabilizirana i bezbednosno i ekonomski. Ako e takva, toga imajgi predvid odnosite koi vladeat vo Makedonija, nie morame da bideme svesni, dokolku dojde do vlovuvawe na odnosite so SAD, tie močat mnogu brzo da ne destabiliziraat.

Ovde se zboruva za strategiski partner, ama jas bi sakal da slučnam dali i nie sme nekoj mal strategiski partner na Amerika. Dali Amerika gleda na nas kako na takov partner ili toa e ednonasočna rabota. Ako toa e taka, toga nie ništo ne sme postignale. Dokolku odnosite so Evropa, toa što se citira tuka od izlagaweto na Pat, koj beče tuka i drēće govor vo Sobranieto, mislam deka pogrešno go razbrale lučeto. Toj jasno kača deka Evropa, a sega eve se spomnuva taa stara Evropa, prv pat ja spomna ministerot za narodna odbrana na Amerika Ramsvel koga reče deka postoji stara Evropa na čie čelo se naoča Francija i Germanija, ama postoji i nova Evropa koja gi poddržuva SAD. Znači, veće postoji podelena Evropa, pa duri postoji podelenost vo samata Evropska unija. Toa go vidovme na

slu~ajot na Irak, kade {to [panija, Portugalija, Anglija, Danska i u{te nekoi zemji se priklonija kon SAD.

Na{iot izbor da se priklonime kon niv go smetam od dene{en aspekt, dene{nite sostojbi vo svetot kako ispraven. Me|utoa, mislam deka vo ovoj moment koj ne e taka zna~aen kako nekoi {to mislat deka nie mo`eme da gi ucenime SAD, sepak e moment nekoi raboti vo svoja korist da gi re{ime. Pred se, da ja ras~istime na{ata bezbednost, stojat li SAD zad bezbednosta na Makedonija i toa treba vo dogovorot da stoi.

Vtoroto pra{awe, koe e u{te poslo`eno, imaj{i predvid deka nie sme vo isklu~itelno te{ka i bezizlezna ekonomska sostojba, }e ni pomognat li SAD direktno ili preku svetskite finansiski institucii, kako {to e MMF, Svetskata banka, koi se do kraj instrumentalizirani od Amerika, ili pak mo`e li da obezbedat eden minimalen Mar{alov plan za izleguvawe na Makedonija od ovie te{ki sostojbi koi ne se samo rezultat na na{eto pogre{no vodewe na ekonomskata politika, tuku imaat golemo vlijanie i golema vina i Evropa i SAD. Nivnata vina doa|a poradi toa {to Makedonija be{e sankcionirana od edna sosedna dr`ava, Grcija, i se naneso ogromni materijalni {teti, a isto taka i sankciite koi bea vovedeni protiv Jugoslavija prakti~no bea sankcii protiv Makedonija. Makedonija poradi tie sankcii gi izgubi pazarite na Zapad. Makedonija poradi tie sankcii pretrpe golemi ekonomski {teti.

Spored toa, vo vakvi momenti ili vo drugi priliki, nie morame so argumenti jasno da istapime i da ka`eme i da barame razre{uvawe na ovie problemi. Ako ve}e morame svojot obraz, svojot ugled, svojot avtoritet, svojot moral da go izgubime, toga{ barem nekako da go kompenzirame so edni vakvi re{enija, pa i re{enieto okolu priznavaweto na Makedonija pod svoeto ustavno ime. Ako toa, sepak, im sozdava golemi problemi poradi ogromnit lobi grupi vo Amerika, ne im pretstavuvaat problem bezbednosta i ne im pretstavuvaat problem ekonomski na Makedonija mnogu da i se pomogne. I jas se soglasuvam so onie koi velat deka nedovolno sme gi iskoristile ovie mo`nosti.

Koga se raboti za bezbednosta i stabilnosta na Makedonija, taa mora podlaboko da se razgleduva, zatoa {to vo ovoj moment prakti~no se izlo`uvame na eden drug blok koj utre }e postoji, ne vo onaa forma kako {to be{e blokot Istok - Zapad, no vo nekoja podruga i poblaga forma. Toj blok

sigurno deka nema da ni zaboravi deka vo eden vremenski period nie sme otstapile od nivnite uka`uvawa, nivnite pritisoci i nivnite `elbi.

Spored toa, nie morame da sogledame do koga SAD }e ostanat na Balkanot, kolkav e nivniot interes za Balkanot i kolkav e nivniot interes za Makedonija. Dali toj ostanuva za dolgi godini, imaj}i go predvid Bliskiot istok, Kavkaz, Kaspiskoto more itn, ili nekade toj interes ve}e e kompenziran na drug na~in so Avganistan, so isturaweto na svoite voeni bazi vo ju`nite republiki na porane{niot SSSR, Uzbikistan, Kazahstan, Gruzija itn. Zatoa e potrebno analiti~ki da se prou~i mnogu, zatoa e potrebno mnogu razmisluvawe.

Sega koga nekoj bi postavil pra{awe - pa dobro, ima li nekoj izlez od ovaa situacija, Jugoslavija 1948 godina se otka~i od Isto~niot blok, ama Jugoslavija be{e golema zemja. Jugoslavija ima{e edna harizmati~na i golema li~nost koja se vika{e Josip Broz Tito i toj golemata blokovska ja neutralizira{e so dvi`eweto na nevrzanite.

Spored toa, morame vo toj pogled isto taka da razmisluvame, i vo idnina da razmisluvame. Toa e idninata na malite zemji. Poleka no sigurno se topi neoliberalnata globalizacija, koja ve}e zapo~nuva so po~etok na omeknuvawe na eden totalitarizam koj {to sega vladee vo svetot. Toa za ~ove{tvoto mo`e da bide i dobro, osobeno za malite zemji, zatoa {to posle padot na dvata bloka, zaparavo na Isto~niot blok, be{e lansirana globalizacijata. No se poka`a deka taa ima dve lica. Ednoto lice be{e toa ubavoto, a toa zna~e{e deka so globalizacijata site narodi vo svetot }e bidat sre}ni, site narodi }e imaat sloboda, }e imaat prava, site gra|ani }e imaat pravo na govorot, da gi iska`at svoite misli kako jas sega tuka, deka }e dojde do svetska preraspredelba na sredstvata deka ve}e nema da ima vojni i tie sredstva i tie pari koi se tro{ea za vooru`uvawe i vojnite, sega }e se naso~at za razvoj na nerazvienite dr`avi, vo pravec da se obezbedi dovolno hrana za site gra|ani vo svetot. Poznato e deka pove}e od 2 milijardi lu|e gladuvaat. Me|utoa, od seto toa ne nema ni{to. So vojnite se prodol`i i ponatamu. Denes vojnata vo Irak ~ini sekoja nedela 4 milijardi dolari. Zamislete vie tie pari da se orientiraat na obezbeduvawe hrana za naselenieto vo Afrika, ili ogromnite sredstva koi se tro{at za naoru`uvawe da se naso~at vo pravec na razvojt na proizvodstvoto.

Денес тоа го загрижува светот. Не испадна, не се оствари таа добрата страна на глобализацијата. Дојде до израз онаа другата грдата страна, а се покажа

дека целата оваа игра ја игра во правец на обезбедување на огромни профити. Глобализацијата со друго име се назначува како профит. И дека тој воен хуманизам практично се претвори во милитаризам.

Eve da zavr{am deka nie nemame potreba od takvi dodvoruvawa, nemame potreba od gledawe crnoto da go pretvorame vo belo. Nemame potreba od tolkuvawa koi ne se realni i objektivni. Nie treba da ka`eme deka nie mora da go ratifikuvame ovoj dogovor, zatoa {to nemame drug izlez, zatoa {to malite dr`avi ne se nitu samostojni, nitu suvereni, deka golemite dr`avi vo niv vleguvaat kako sakaat, izleguvaat koga sakaat, vr{at kakvi sakaat pritisoci i postignuvaat kakvi celi sakaat.

037 - 0
04/1-ПЈ/ЛЈ

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Благодарам.

Годсподин Андов.

СТОЈАН АНДОВ:

Почитуван г-дине претседателе. Почитувани колеги.

Неспорно е дека Собранието денес на дневен ред има едно исклучително важно прашање, по кое однапред е позната одлуката што ќе ја донесе Собранието. Но, треба во оваа прилика да се искористи за да се обидеме да разбереме за што навистина станува збор и како навистина стојат работите, за да не излезе и ова наше овде расправање и овие наши очекувања дека со верификација на овој договор и со тоа што сме потпишале така сме ја подобриле својата положба како овие предизборни говори што беа до 15 септември.

Прво, треба да знаеме дека станува збор, како што е познато за овој меѓународен кривичен суд и дека ние сме една од земјите што го потпишавме статутот на судот, пристапивме и ги презедовме сите обврски. Сега, како таква земја имаме обврска сите лица што ќе ги гони тој меѓународен кривичен суд за воени злосторства и злосторства против човештвото и за геноцид, кога Судот ќе ги бара од

нас таквите лица, заради тоа што утврдил дека се на наша територија, нашите органи на прогонот мора да постапат по тој налог на Меѓународниот кривичен суд. Овде, во овој договор се вели дека останува ваквата правна ситуација, ако било кој, кое лице обвинето се бара од страна на органите на меѓународниот кривичен суд, а се наоѓа на територијата на РМ, нашите органи на прогонот се должни да се стават во остварувањето на таа задача и да го испратат, да го испорачаат на меѓународниот кривичен суд, освен ако тоа лице не е државјанин на САД и ако не е припадник на воениот персонал на САД, што значи не мора да е и државјанин, ако е припадник на воениот персонал. Таква ќе биде нашата позиција откако ќе биде ратификуван тој договор. Објаснувањето дека членот 98 од статутот дозволува и вакви скокања на страна, се само толку точни што засега ние во Европа, Албанија и Румунија скокнавме настрана. Секако и Босна, но таму е педијеждаун, така што во овој момент не ја спомнувам Босна како држава која може да искаже своја волја и свои меѓународни обврски да следи во рамките на сопствената волја. Нека ми извинат босанските раководители сами се свесни за тоа и тоа го знаат. Затоа, мислам дека ние се разликуваме од Босна по статусот што го имаме во меѓународните односи, во светската политика, во организацијата на човештвото сега

Албанија го потпиша договорот и го ратификува. Румунија го потпиша договорот пред една година, уште не го ратификувала и колку што сум информиран Владата ниту работи на изработка, ниту на ратификациони инструменти. Нема ни нацрт, ни пред нацрт на документот и никаде не се спомнува. Може да се стекне впечаток дека тихо се откажува од таа намера Румунија, а останува само ние.

Што е нашата разлика меѓу Албанија, а сличност со Румунија во нашиот меѓународен статус. Румунија има Европски договор, договор за асоцијација со ЕУ, а ние имаме договор за стабилност и асоцијација, што е во две фази, истиот договор, само што една предходна фаза за стабилизација. Албанија нема ниту Европски, ниту договор за стабилност и асоцијација. Албанските намери за евроинтеграција се нешто

послаби од нашите статусно, како правно се гледаат работите. Со Албанија ние сме еднакви, по еден друг документ - Јадранската платформа за приближување кон НАТО. Но, таму сме еднакви и со Хрватска, на која не и паѓа на памет да потпише ваков договор. Сега, околу тоа дали ако не го потпишеме овој договоризразуваме непријателски став спрема САД, а ако го потпишеме изразуваме пријателски став спрема САД и стануваме стратешки партнер. Мислам дека тоа важи за наивните луѓе. Ако некој навистина тоа така го мисли, навистина многу малку знае. Само, мислам дека луѓето овде што седат знаат како стојат работите и знаат дека тоа не е така.

Америка, ако ги цени пријателите само со потпишувањето на овој договор, тогаш во Европа ќе има само два пријатели, ние. Албанија и евентуално Босна, што не е точно. Да кажеме, стратешкото пријателство со САД, со Велика Британија е незаменливо и неспоредливо, ама во Велика Британија на луѓето не им паѓа на памет ни на Блер големиот пријател на претседателот Буш, да потпише ваков договор. Ниту се дискутира за тоа, ниту американците побараа од нив, затоа што знаат дека ќе ги одбијат.

Понатаму, со потпишувањето на овој договор ние ја јакнеме нашата стабилност бидејќи Америка ќе ни ја поддржи стабилноста и безбедноста на државата ако го потпишеме договорот. Ако не го потпишеме, тоа нема да го направи. Америка не е така неодговорен чинител во светската политика. Тоа, засебе таа не си го дозволува. Америка се декларирала дека безбедноста и стабилноста на Македонија ќе ја помага. Таа стои и зад Охридскиот договор, определи лице кое го потпиша. Според тоа, тоа нема никаква врска со вистината. Инаку, ако е тоа така Америка би била некој навропит моќник и ако некој нешто малку мрдне и веднаш ќе му ја руши стабилноста. Не е така, таа не е фактор на нестабилност во светот, таа е фактор на стабилност. Според тоа, овој аргумент апсолутно не држи.

Третиот аргумент што се извлекува дека безбедноста ќе ја зајакнеме ако што поскоро влеземе во НАТО, а во Европската Унија нешто подоцна итн., слушав овде и некои такви говори. Сакам да ви објаснам, членството во НАТО не ја обезбедува и не

ја гарантира внатрешната безбедност со која ние имаме проблем. Земете ја Британија, членка е на НАТО многу одамна, па тетористичката ИРА си делуваше таму 20 години. Или, земете го случајот со Шпанија и ЕТА. Или, земете го случајот со Курдите и Турција. Според тоа, чадорот на НАТО е нешто друго. Тој гарантира колективна безбедност, безбедност на државите однадвор.

Ние сме во предворјето на НАТО, со тоа што сме од подамна членови на Партнерство за мир, а исто така ние треба да одиме и кон НАТО што повеќе. Меѓутоа, ако ние тргнеме покрај нешите меѓуетнички недоразбирања што ги имаме и што мислам дека се повеќе ќе стануваат обичните луѓе колку на нив им смета во основниот живот таквите изживувања и таквите заблуди, тогаш нам прво прашање и стратегиски интерес за стабилноста на оваа држава, внатрешната стабилност е економскиот развој, решавањето на материјалните лични, животни проблеми на луѓето, на поединците и на семејствата, без разлика на која етничка заедница припаѓаат итн. Кои маќи еднакво му лжат на грбот на секој Македонец, секој Албанец, секој Турчин, Србин, Ром, Влав, Бошњак, итн.

Зачленувањето во НАТО во тој поглед нема многу да ни помогне. Ќе ви кажам еден пример. Португалија е одамна член на НАТО. Мислам да не е една од основачите, многу одамна е член на НАТО. Имаше еден недемократски режим, немаше развој до 1986 година имаше ист општествен домашен производ по жител како Македонија. Сега, има 4,5 пати поголем,ама тргна од 1985 година, кога стана членка на ЕУ. И, уште да ви кажам, Грција, нашиот сосед, вие како мали деца веројатно сте носени, еден добар дел од вас на летовање во камповите во Грција. Кога имавте чувство дека сте побогати од секој грк и повеќе можевте да потрошите од тие барем околу вас што се вртеа таму. Грција, сега за нас колку напред отиде. Знаете ли што е разликата? Кога одевме таму беше членка на НАТО Грција, но не беше членка на ЕУ. Стана членка на ЕУ во 1980 година. Оттогаш тргна нејзиниот подем. Основниот национален интерес на секој граѓанин на оваа земја е од Владата, од Парламентот, од сите одговорни луѓе да бара да преземе чекорти што поскоро

Македонија да ги исполни условите да стане полноправен член на ЕУ. Се разбира, паралелно со тоа, треба да одиме кон јакнење на нашата колективна безбедност и системот на колективната безбедност и да одиме во НАТО. Тоа ќе ни зголеми некои трошоци, само тоа ако го направиме дури и ќе осиромашиме, ако не влеземе во ЕУ. Ако не добиеме пристап на нејзините пригодности, на нејзините институции, пристап до нејзините фондови. Вака стојат работите околу овој договор.

Ние, нашата пратеничка група не е спремна толку да ги поедностави работите, еве, сега Америка е најсилна, па кој спори дека е најсилна и заради тоа ние сега ќе потпишеме, а пак утре ако не примат во ЕУ ќе заборавиме дека Америка е најсилна, па ќе го поништиме договорот. Такви работи кога ги кажуваме даваме една јасна претстава што држава сме ние на тие што потпишуваат. Американците, потпишувајќи го овој договор, а десетина дена пред да го потпишеме дадовме изјава во Солун дека ја прифаќаме декларацијата и дека е универзално дејството на овој суд и нема отстапувања, значи ги излагавме, после тоа дојдовме овде, а не го кажавме пред тоа, како што Хрватите го направија. дојдовме овде направивме друго. Со тоа си го нарушуваме угледот и кај Американците. Значи, ние многу лесно можеме да го промениме ставот. Овој договор малку им важи на нив и навистина сега ќе помислат после изјавите дека еден ден дека ќе го поништиме, дека навистина имаме работа со луѓе, со кои којзнае дали треба да правиш договор.

Затоа, мислам државната политика мора да биде многу посериозна, мора да дава многу појасни претстави на сите граѓани, мора да се раководи од многу потрани и потрајни и потемелни интереси. Или, еве, уште една работа ќе ви кажам. Се мисли дека ние го потпишавме договорот и добиваме некоја предност пред Србија и Црна Гора, која не го потпишала, Бугарија која не го потпишала итн. Еве, повторно да го споменеме Ирак. Во Ирак навистина се води една многу тешка борба со цел да се сузбијат тие разгранети терористички јадра и ние треба да се надеваме дека во тоа наскоро ќе се успее. Очекуваме, очекувано е и во Америка да се успее брзо да се смират работите. Во Америка од прилика е утврдена и која сума е потребна за обнова

на Ирак, ама направен е и распоред како од прилика ќе оди таа обнова и кој какво место ќе има. Знаете ли за инветиционите работи главен координатор е една фирма, која има огромно искуство во Ирак, американска фирма Бехтел, таа ќе ги координира работите. Колку што следам овде никој од Македонија не се заинтересирал да стапи во контакт со таа фирма, а таа фирма собираще понуди, собираще листи на претпријатија и Србија и Црна Гора и Бугарија веќе очекуваат денес да бидат отворени понудите и да си ги видат своите општи позиции. Такви им се изгледите во Ирак.

Според тоа, ова само го спомнувам не за да се вратам сега пак на Ирак итн., таму да ги согледуваме работите, туку го спомнувам што овде станува збор за договор кој Америка го оцени дека вреди пет милиони долари, колку Што знам, толку ќе ни ја зголеми воената помош. Тоа е што може да се најде како еквивалент на ова.

Јас ве молам, мислам дека во интерес на стаабилни, цврсти, долгорочни односи засновани на цврста меѓусебна доверба и со Америка и со Европската Унија, ние нашата пратеничка група за овој договор нема да гласаме.

Благодарам.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Благодарам.

Г-ѓа Арифи.

ТЕУТА АРИФИ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници, нашата партија го поддржува доставениот закон за ратификација на Договорот околу членот 98 меѓу Република и САД.

Дозволете ми во оваа прилика да ги кажам и причините зошто ДУИ го поддржува овој закон. Тоа е прво.

Сметаме дека партнерството со САД претставува висок интерес на Република Македонија и наш интерес, затоа што со ова се зајакнува регионалната безбедност и основните принципи на демократијата и правото.

ТЕУТА АРИФИ: (Продолжение)

Сметам дека ова партнерство е клучно, што се однесува до нашиот стратешки интерес, а тоа е заленувањето во НАТО.

Во оваа прилика сакам да кажам дека потценувањето на значењето на зачленувањето на РМ во НАТО претставува стратешка и политичка грешка. Во ориентацијата кон зачленување во ЕУ, прво имаме договор за стабилизација, а потоа за асоцијација со цел да се изгради економски просперитет. Како што кажа еден од нашите колеги, фактички ни треба еден дел од учеството во концептите и проектите на регионалната безбедност и глобална, дотолку повеќе што во прв ред ние гледаме една целосна комплементарност меѓу за членувањето во НАТО и ЕУ, затоа што условите за зачленувањето во НАТО фактички се пола од условите кои Македонија треба да ги исполни за зачленување во ЕУ.

Ние како политички субјект ја знаеме улогата на кривичниот суд против воени злосторства, а убедени сме дека и САД ги цени овие вредности, како една од најнапредните демократии во светот. Со оваа наша одлука ние сакаме да истакнеме дека нема конфликт меѓу САД и ЕУ и несакаме во овој случај оваа одлука да биде како наше решение односно како наш избор меѓу САД и ЕУ. За нас овие два субјекти претставуваат исти вредности, претставуваат демократија, безбедност, економска соработка, општествена и тн.

Која е разликата меѓу овие два субјекти?

Развојот на европската историја, после Втората светска војна е еден развој кој е посветен на соработката и влијанието на САД, преку различните планови, како што е Маршаловиот план и тн. Значи оваа историја не може да се расипе поради едни вакви закони или разни образложенија.

Понатаму сакам да кажам дека во оваа дебата нема место ние да се споредуваме со другите држави кои го ратификувале или не го ратификувале овој договор. Актуелната ситуација во нашата земја, таква каква што е, нашата политичка

реалност е тоа што ние ја живееме денес. Кога ќе создадеме друга политичка и економска реалност како што е таа во земјите членки во ЕУ, тогаш ќе разговараме за одлуки кои би ги донеле во тој случај.

На крај, ние не сакаме да навлегуваме во политичкото аргументирање на ова прашање. Ние како ДУИ во овој случај сметаме дека денешната одлука односно гласање за овој предлог претставува политичка одговорност и ние треба да земеме учество во глобалните процеси на безбедност со другите партнери.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Има збор господинот Исмет Рамадани.

ИСМЕТ РАМАДАНИ:

Почитувам претседателе, почитувани колеги, заменик министер за надворешни работи.

На почетокот ќе кажам дека јас како претставник на ПДП безрезервно го поддржувам овој договор потпишан меѓу Владата на РМ и Владата на САД. Овој мој став го засновам и врз основа на анализи, но и врз надворешната политика на РМ. Можеби ние можеме да се разликуваме меѓу себе во однос на тоа колку ја познаваме надворешната политика на другите држави, што е многу нормално, се разликуваме во однос на нашето познавање, меѓутоа, според мене, не би било добро доколку се разликуваме во однос на принципите на надворешната политика на РМ затоа што и покрај се има причини и тоа многу аргументи ние да се подредиме по коалиции и да се вброиме таму каде што не само го гледаме нашиот интерес како држава, туку веќе можеме да ја покажеме и нашата сила во однос на тоа што го манифестира САД и другите држави против тероризмот, против геноцидот и воениот криминал. Јас се радувам што и покрај се парламентарното мнозинство и граѓаните го поддржуваат сето тоа сшто сме го направиле во надворешната политика, во однос на тоа што се нарекува антитерористичка коалиција, кон која ние се припоивме без никакво двоумење.

Исто така ние ја потпишавме и Јадранската повелба, со поддршка на САД, со цел што е можно што побрзо да се приближиме кон структурите на НАТО. И доколку во сто тоа лидер се САД, тогаш мене ми се чини дека не треба да имаме резерви, иако јас, се разбира ги почитувам и мислењата кои тука денес беа изразени од страна на одредени пратеници, односно претставници на политички партии.

Во однос на тој договор кој е потпишан меѓу Република Македонија и САД за непредавање на граѓани на САД на меѓународниот суд, на прв поглед изгледа како да им се даваат одредени привилегии на американските државјани. Меѓутоа, во однос на ова треба да се размислува подлабоко затоа што доколку има некој граѓанин кој најмногу е експониран денес во светот, изложен на разни опасности, тогаш тоа е америкасниот војник. Тоа мораме да ги имаме предвид со оглед на фактот што тие ја промовираат демократијата, промовираат ред. Тогаш така и треба да ги гледаме работите, затоа што на крајот на краиштата денес и не претставува баш некоја привилегија да бидеш војник или американски граѓанин затоа што како што реков погоре, тие се најекспонирани пред една перманентна опасност. И ние имаме многу аргументи за интервенции на САД на многу места каде што биле спасени илјадници луѓе кои биле соочени со геноцид, интервенции во многу држави во Африка, интервенцијата во Косово, како реакцијата на српскиот геноцид на тотлашниот режим на Милошевиќ, геноцидот во Босна и тн. Кога сето ова го имаме предвид ние треба да го почитуваме ова лидерство на САД, не лидерство за да се импонира сила таму каде што нема потреба да ја импонираат силата таму каде што тоа таму е потребно, со цел да се спречи геноцидот и воените злочини и за да се спаси еден голем број на луѓе, кои сакале или сакаат слобода.

Вистина е дека тука, во оној да го наречам нормативен дел има едно дистанцирање од она што се нарекува Римски статус за Меѓународниот суд, меѓутоа и покрај тука се остава простор и има можност да се објасни и има можност да се објасни дека и покрај се државите кои имаат многу ригорозни судови кои извршуваат

терористички акти, воени злочини и геноцид, тогаш со тоа се комплетира и тоа што тука може да изгледа како дистанцирање.

Ние многу често тука се соочуваме со ситуации кога ни изгледа дека, доколку го ратификуваме овој договор, сме се подалеку до европските интеграции. Немојте да се занимаваме со дневна политика која може да е од европски и светски карактер.

Јас сум убеден дека моментално САД и државите од ЕУ толку имаат поврзани меѓусебни интереси што ние сме и многу мали тие да ги нарушиме, или пак да бидеме оние кои не му припаѓаат на тој став, или пак да се нарушат тие односи му САД и ЕУ. Затоа и јас о гледам како комплементарен ангажманот во ЕУ и НАТО.

Тука, од одредени дискусии кои можеби во оваа прилика неможат да се коментираат, правиме одредени споредби со Грција, со Велика Британија, но ги немаме пред нив специфичностите ко ги има нашата држава и во текот на потпишувањето на овој договор и за многу други работи и активности што ги има Македонија во тој правец. Затоа на одреден начин би сугерирал кога ги правиме овие споредби постојано да ги имаме предвид нашите позиции, нашите ставови и специфичната позиција што ја има РМ во однос на нејзиниот став во надворешната политика. Затоа јас уште еднаш би сакал да повторам дека треба да се поддржи овој догоо и доколку биде поддржан дека со тоа воопшто не се греша, туку напротив ќе се броиме, и отратешка гледна точка токму таму каде што РМ треба да го има своето место.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Има збор господинот Џевдет Насуфи.

ЏЕВДЕТ НАСУФИ:

Дами и господа, почитувам претседателе,

На почетокот сакам да кажам дека жалам што по втор пат на дневен ред имаме точка а министерката за надворени работи, не е присутна за едно прашање што мислам дека е од стратешки карактер.

Вистина е дека САД се стратешки партнер на Македонија, но не само на Македонија туку и на целиот регион. Токму тоа е основниот мотив што треба да не убеди сите нас за да го ратификуваме овој договор затоа што САД се верифицираа на прагматичен начин како најефективна сила за решавање на проблемите во регионот. Затоа сега зборуваме за една земја која треба да го ратификува овој договор ој јму треба токму на овој регион. Тие се верифицираа не само како фактор и сила која придонесе непосредно заедно со ЕУ и другите меѓународни сили за решавањето на актуелните проблеми. Се верифицираа и како едни од најголемите експортери на развојот но и на извозот на демократијата, како на европско ниво а посебно на ниво на самиот регион. Кога на оваа компонента ќе и се додаде и помошта, економска и финансиска, тогаш огледалото се комплетира и мислам дека оправданоста нема потреба да се елаборира поопштинрно.

Ние како албанска демократска партија во целост ја поддржуваме и пораката и ратификацијата на овој договор и поради една други голема причина затоа што потписот на овој договор не е колизија нисту со позитивното национално право, ниту со земените обврски со меѓународни конвенции, дури ни со самиот статут. Затоа мислам дека сериозниот пристап на парламентарното мнозинство оди во прилог на тоа што е и наша идеја, н овој договор да го ратификуваме што побрзо. Не беа потребни ни досегашните тактизирања затоа што во меѓународната политика се цени и искреноста, се цени и транспарентноста, но се цени и ефикасноста на дејствувањето.

Да не должам повеќе, ние ќе го поддржиме и ќе гласаме за ратификацијата на договорот.

НИКОЛА ПОПОВСКИ:

Бидејќи никој повеќе не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок:

Собранието го усвојува предлогот за донесување на закон за ратификација на договорот меѓу Владата на Република Македонија и Владата на САД кој се однесува на предавањето на лица на Меѓународниот кривичен суд.

Ве повикувам да гласаме.

Гласале 80 пратеници, 78 гласале за и 2 се воздржале од гласање.

Констатирам дека заклучокот е усвоен.

Дали Собранието го усвојува Предлогот на оваа седница да се претреси и предлогот на закон.

Ве повикувам да гласаме.

Гласале 80 пратеници, 79 за и 1 воздржан.

Констатирам дека е усвоен предлогот на оваа седница да се претресе и Предлогот на закон.

Отворам претрес по текстот на Предлогот на закон.

Дали некој бара збор?(Никој)

Го заклучувам претресот по текстот.

Предлогот на законот го ставам на гласање.

Ве повикувам да гласаме.

Гласале 84 пратеници и сите гласале за.

Констатирам дека Собранието донесе Законот за ратификација на Договорот меѓу Владата на Република Македонија и Владата на САД кој се однесува на предавањето на Меѓународниот кривичен суд.

Бидејќи дневниот ред е исцрпен ја заклучувам Триесет и седмата седница на Собранието на Република Македонија.

(Седницата заврши во 11,55 часот)